

Prekogranična zaščita i spasavanje od poplava

KAKO DA SE ZAŠTITIMO?

PRIMORNE NEPOGODE

Broj prirodnih nepogoda je u svijetu višestruko povećan tokom posljednjih decenija, čineći ih najvećom preprekom održivog razvoja. Sa porastom broja nepogoda raste i visina sredstava neophodnih za sanaciju posljedica, a nažalost, raste i broj posljedica koje se ne mogu sanirati ili ublažiti. Prirodne nepogode koje ugrožavaju i odnose ljudske živote i uzrokuju znatnu materijalnu štetu mogu se desiti bilo gdje i bilo kada, često iznenada i bez prethodnog upozorenja. U takvim situacijama ljudi se lako uspaniče, jer ne znaju šta bi trebalo učiniti. Iako niko ne može biti potpuno bezbjedan od posljedica prirodnih nepogoda, ipak možemo učiniti mnogo kako bi se posljedice ublažile - na prvom mjestu dobrom pripremljenošću i poznavanjem preventivnih mjera. Lokalne zajednice i pojedinci, kao i njihova pripremljenost, su od velikog značaja kada je u pitanju sprečavanje prirodnih nepogoda i ublažavanje njihovih posljedica. Zbog toga svako mora preuzeti dio odgovornosti i raditi na sopstvenoj pripremljenosti za adekvatno reagovanje u slučaju prirodnih nepogoda. Negativne posljedice i gubici prouzrokovani prirodnim nepogodama mogu biti znatno umanjeni ukoliko su svi segmenti društva, uključujući nadležne organe, službe, lokalne zajednice i pojedince, pripremljeni, obučeni i opremljeni da adekvatno reaguju.

POPLAVE

Poplave su jedna od najčešćih prirodnih nepogoda u regionu, koje uzrokuju znatnu materijalnu štetu, ugrožavaju bezbjednost i zdravlje ljudi i životinja, životnu sredinu i kulturno-istorijsko nasljeđe. Poplave mogu biti lokalnih razmjera, ali vrlo često pogađaju veći broj opština i čitave regione. One se najčešće ne mogu spriječiti, ali postoje određene aktivnosti koje čovjek može preduzeti, a koje će preduprijediti ili umanjiti posljedice prouzrokovane ovom prirodnom nepogodom.

Cilj ove brošure jeste da vas upozna sa uzrocima nastanka poplava, opasnostima koje nam od njih prijetite, ali i načinima pravilnog ponašanja, sprečavanja i smanjivanja štetnih posljedica po živote i zdravlje ljudi, životnu sredinu, kulturno-istorijsko nasljeđe, privredne aktivnosti i infrastrukturu.

UZROCI NASTAJANJA POPLAVA

Uzroci nastajanja poplava mogu biti različiti:

- ekstremne padavine;
- izlivanje rijeka, potoka, kanala, jezera...;
- obilne kiše (pljuskovi);
- naglo otapanje snijega i leda;
- riječni ili morski talasi;
- probijanje objekata koji zaustavljaju vodu (brane i ustave);
- nadolaženje podzemnih voda;
- vraćanje otpadnih voda u kanalizaciju;
- ljudski faktor.

OPASNOSTI OD POPLAVA

Opasnosti od poplava su veoma brojne:

- Plavljenje stambenih objekata, ugrožavanje ljudskih života i uništavanje imovine;
- Srušene električne instalacije, vodom okvašene utičnice i električni kablovi, prekinute plinske cijevi;
- Rizik od zaraznih bolesti, jer često dolazi do prekida snabdijevanja vodom, izlivanja kanalizacije i uginuća životinja;
- Porast broja glodara i zmiya;
- Ugrizi životinja (npr. pasa lotalica);
- Dolazi do prekida saobraćaja, otežanog snabdijevanja stanovništva i pružanja zdravstvenih i drugih usluga;
- Povećava se opasnost od krađa i drugih kriminalnih radnji;
- Velika stajaća vodena površina pravo je mjesto za razmnožavanje komaraca i ostalih insekata koji ugrožavaju zdravlje ljudi.

VAŽNO: Bez obzira da li živite u oblastima sa niskim rizikom od poplava, zapamtite da se one mogu desiti svuda, iznenada i bez najave!

PRIPREMA

Znate li šta treba da uradite u slučaju poplava?
Da li ste Vi i Vaša porodica pripremljeni za ovu prirodnu nepogodu?

Da se pripremite za poplavu treba da:

- izradite svoj plan kako bi zaštitili sebe u slučaju poplave, uključujući aktivnosti prije, za vrijeme i nakon poplave, jer poplave mogu biti zastrašujuće;
- upoznate se sa istorijom dešavanja poplava u vašem kraju;
- pripremite najosnovnije rezerve konzervisane hrane, flaširane vode, lijekova, odjeće i obuće;
- saznate puteve evakuacije i bezbjedna mjesta za evakuaciju;
- podignite električne uređaje na mjesto koje je sigurno;
- sve članove porodice upoznate sa brojevima za hitne intervencije (112, 122, 123 i 124);
- vodite računa da vozila i poljoprivrednu mehanizaciju parkirajte tako da je saobraćajnica – put do vašeg stana ili kuće uvijek slobodna za spasilačka vozila;
- ukoliko gajite životinje, saznate bezbjedna mjesta za njihovu evakuaciju, odnosno sami pripremite takva mjesta;
- ne bacate otpad u rijeke, potoke i kanale.

Ukoliko u njima primijetite otpad, prijavite to nadležnoj komunalnoj službi;

- ne pregrađujete vodotokove radi pravljenja akumulacija u ljetnjem periodu;
- ne prekrivate šahtove za odvod atmosferskih voda;
- po mogućnosti pripremite džakove s pijeskom koji se mogu staviti na ulaze;
- planirate da upoznate i ostale stanare u zgradi (susjednim kućama) sa opasnostima od poplava, preventivnim mjerama i postupcima zaštite i spašavanja.

KAKO POSTUPITI ZA VRIJEME POPLAVA?

Ako ste kod kuće:

- Informišite se putem radija, televizije i interneta;
- Ako morate da izlazite iz kuće, isključite/zatvorite struju/vodu na glavnom prekidaču. Ove instalacije mogu biti oštećene tokom poplave. Čak i ako nema struje u vašem domu, isključite struju na glavnom prekidaču;
- Nemojte dodirivati električne uređaje ako ste mokri ili stojite u vodi;

- Obezbijedite vaš dom. Ako imate vremena, premjestite bitne stvari na sprat;
- Ne zaboravite da ponesete lična dokumenta i neophodne lijekove. Oni mogu biti od suštinskog značaja, jer je moguće da ćete biti odsutni iz svog doma duži vremenski period;
- Nosite odjeću i cipele koje štite od vode koja može biti kontaminirana;
- Uzmite pripremljene nužne stvari i ako je moguće sklonite se na sigurno mjesto;
- Ukoliko niste u mogućnosti da napustite svoj dom idite do najvišeg sprata kuće i čekajte da dođu spasilački timovi;
- Saradujte sa spasilačkim ekipama prilikom evakuacije i spašavanja;
- Nemojte koristiti telefon, osim ako stvarno nije neophodan. Na taj način ćete izbjeći preopterećenost telefonske mreže i linija koje su neophodne zbog organizacije spašavanja i evakuacije;
- Povećajte stepen lične higijene radi očuvanja vašeg zdravlja i sprečavanja epidemija;
- Voda za piće može biti zagađena u poplavljenim područjima, zbog toga vodu sa slavine ne treba piti dok se ne uvjerite da je sigurna za upotrebu. Do tada treba piti prokuvanu, dezinfikovanu ili flaširanu vodu.

Ako ste van kuće

- Nemojte, iz bilo kog razloga, prelaziti most ili ići pored rijeka, bujica, kosina itd. Pažljivo pratite putokaze i sve druge informacije objavljene od strane nadležnih institucija.
- Ne idite poplavljenim ulicama, podvožnjacima ili podzemnim prolazima. Voda može biti dublja i brža nego što izgleda, a nivo vode mogao bi uništiti i vaš automobil;
- Ako vozite ne blokirajte ulice i puteve. Oni su neophodni kako bi spasilački timovi nesmetano funkcionisali;
- Obratite pažnju na uputstva koja su donijele nadležne institucije. One upravljaju i rukovode u vanrednim situacijama i koordiniraju radom spasilačkih timova.

KAKO POSTUPITI NAKON POPLAVA?

- Nemojte koristiti vodu sa česme sve dok njenu ispravnost ne potvrdi nadležna institucija i ne uzimate hranu koja je bila izložena poplavi. Voda i hrana mogu da sadrže patogene mikroorganizme ili da budu zagađeni;
- Izbjegavajte izvore, jer voda može biti zagađena uljima, benzinom ili neprečišćenim otpadnim vodama;
- Ne koristite električne uređaje prije nego što ih električar ne provjeri;
- Očistite i dezinfikujte sve površine koje su bile izložene poplavi. Štetne supstance ili patogeni mikroorganizmi mogu biti prisutni na njima;
- Budite svjesni opasnosti u području gdje se poplavni talas smanjio. Putevi su možda oštećeni i mogu se urušiti pod teretom automobila. Izbjegavajte područja za koja je procijenjeno da postoji rizik od pojave odrona i klizišta;
- Ostanite dalje od oborenih dalekovoda i njihovu lokaciju prijavite elektrodistribuciji;
- Držite se dalje od zgrada koje su okružene plavnim vodama. Ako morate ući, budite oprezni, možda postoje neka skrivena oštećenja, naročito u temeljima;
- Vratite se kući tek kada nadležni organi ukažu da je stanje bezbjedno;
- Ako pronađete uginule životinje obavezno obavijestite nadležne službe.

**ZAPAMTITE!
ČAK I KADA SE PLAVNA VODA POVUČE,
OPASNOST I DALJE POSTOJI!**

**Budimo svjesni situacije koja nas može zadesiti
- nema mjesta za strah i paniku, potrebno je da
pravilno reagujemo!**

**Zaštita od poplava nije samo briga države i na-
dležnih službi, već i nas pojedinaca!**

PROJEKAT „PREKOGRANIČNA ZAŠTITA I SPAŠAVANJE OD POPLAVA“

FORS Montenegro - Fondacija za razvoj sjevera Crne Gore, Sektor za vanredne situacije i civilnu bezbjednost Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore i Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije - Sektor za vanredne situacije zajednički realizuju projekat „Prekogranična zaštita i spašavanje od poplava“, koji je finansiran od strane Evropske unije, u okviru Programa prekogranične saradnje Srbija - Crna Gora. Projekat se u Crnoj Gori realizuje u opštinama Berane, Nikšić i Pljevlja, dok se na teritoriji Srbije projekat realizuje u opštinama Prijepolje, Priboj i Nova Varoš. Ukupna vrijednost projekta za Crnu Goru je 206,375.18 eura, od čega Evropska unija finansira 175,418.9 eura ili 85% ukupnih troškova projekta. Projekat sufinansira Komisija za raspodjelu dijela prihoda

od igara na sreću Vlade Crne Gore u iznosu od 9,060 eura.

Cilj projekta je unapređenje otpornosti prekogranične zone i ciljnih opština na poplave jačanjem tehničkih i ljudskih kapaciteta, prekograničnom saradnjom i podizanjem nivoa svijesti stanovništva o prevenciji i borbi sa ovom prirodnom nepogodom. Projekat je rezultat zajedničkih težnji da se doprinese efikasnijoj zaštiti od poplava koje su posljednjih godina sve češće na području obje zemlje i koje pričinjavaju znatnu materijalnu štetu. Prekogranična saradnja u ovoj oblasti je od velikog značaja za obje zemlje koje se suočavaju sa sličnim problemima koje donose prirodne nepogode, a razmjena iskustava u ovoj oblasti kroz zajedničku realizaciju projekta bi trebalo da proizvede pozitivne efekte u borbi protiv posljedica koje prouzrokuju prirodne nepogode.

Ciljne grupe projekta obuhvataju zaposlene u lokalnim službama zaštite i spašavanja, ostale profesionalne i dobrovoljne jedinice zaštite i spašavanja i stanovništvo u opštinama obuhvaćenim projektom.

Glavne aktivnosti uključuju nabavku opreme koja će biti korišćena u slučaju poplava, treninge za predstavnike lokalnih službi zaštite i spašavanja i drugih profesionalnih i volonterskih jedinica, prekogranične terenske vježbe, kampanju podizanja nivoa svijesti stanovništva o značaju i načinima prevencije i umanjivanja posljedica nepogoda i saradnju u izradi planova za zaštitu i spašavanje od poplava.

Za više informacija o projektu kontaktirajte:

FORS Montenegro
Ivana Milutinovića 10
81 400 Nikšić
+382 40 212 484

mailbox@forsmontenegro.org
www.forsmontenegro.org

PARTNERI NA PROJEKTU

Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore -
Sektor za vanredne situacije i civilnu bezbjednost
Tel: +382 20 481-801
Adresa: Ilije Plamenca bb
81000 Podgorica

Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike
Srbije - Sektor za vanredne situacije

Saradnici na projektu

Služba zaštite i spašavanja opštine
Berane
Tel: +382 51 234-561 i 051-123
Adresa: Milijana Vukova bb
84300 Berane

Služba zaštite i spašavanja opštine
Nikšić
Tel: +382 40 220-041 i 040-123
Adresa: Stojana Kovačevića
81400 Nikšić

Služba zaštite i spašavanja opštine
Pijevlja
Tel: +382 52 300-085 i 052-123
Adresa: Narodne revolucije bb
84210 Pijevlja

Projekat finansira EU

Cross-border Programme
Serbia-Montenegro

Vlada Crne Gore

Ova brošura je izrađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj brošure isključiva je odgovornost Fondacije za razvoj sjevera Crne Gore – FORS Montenegro, Sektora za vanredne situacije i civilnu bezbjednost Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije – Sektora za vanredne situacije, i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Evropske unije.

Materijal je štampan na recikliranom papiru.